

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 8 januari 2019
Portefeuillehouder(s) : Burgemeester en Wethouder Becht
Portefeuille(s) : regionale samenwerking U10
Contactpersoon : S. Haverkamp
Tel.nr. : 8208
E-mailadres : haverkamp.symke@woerden.nl

Onderwerp:

Vier onderzoeksrapporten als bouwstenen voor de verstedelijkingsstrategie U10.

Kennisnemen van:

De U10 heeft in december vier onderzoeksrapporten aangeboden aan de deelnemende colleges. Deze rapporten worden aangeboden aan de colleges in de U10 als bouwstenen voor de verstedelijkingsstrategie van de regio Utrecht in het kader van het Ruimtelijk Economisch Programma (REP). Het gebruik van deze rapporten als bouwstenen voor het Ruimtelijk Economisch Programma betekent *geen* toezegging op politieke keuzes die in de toekomst moeten worden gemaakt. Deze onderzoeken zijn te vinden op: <https://www.utrecht10.nl/nl/news/analyses-voor-u10-ruimtelijke-economisch-programma-166/>

Inleiding:

Zoals wellicht bekend bevindt de U10 zich in een transitie van een belangen verkennende naar een uitvoerende netwerksamenwerking, waarbij de belangrijkste opgave het aantrekkelijk houden van het vestigingsklimaat binnen de regio Utrecht is. Het Ruimtelijk Economisch Programma (REP), is hierbij het 'plan van aanpak' van de Ruimtelijk Economische Koers (REK) die u op 2 november heeft vastgesteld (17.R00706). Om deze koers om te vormen naar een programma zijn er vier onderzoeken uitgevoerd om de strategie op te kunnen gaan baseren.

Hierbij biedt het college u vier analyse rapporten aan die in de afgelopen maanden hun weg hebben gevonden binnen de U10 bestuurstafels en uiteindelijk aan ons als college zijn aangeboden begin december. Bij deze brief treft u een ultrakorte samenvatting aan van de rapporten. Het gaat om de volgende rapporten:

- het Site rapport over Woningbouwlocaties;
- het rapport van de vereniging Deltametropool over knooppunt ontwikkeling;
- het rapport van Rienstra over Economisch Beeld en Werklocaties;
- het rapport van Generation Energy en Quintel over huidig en toekomstig energieverbruik.

Kernboodschap:

Aanleiding voor deze brief

De trekkers van de 4 bestuurstafels Gezonde woon- en leefomgeving, Duurzame bereikbaarheid, Klimaatneutrale regio en Economische positionering hebben deze vier analyse rapporten aan de colleges aangeboden met de vraag: *of het college ermee in kan stemmen dat deze vier analyses de bouwstenen gaan vormen voor het Ruimtelijk Economisch Programma van U10*. Het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) vormt de vervolgstap op de Ruimtelijk economische koers van de U10 die op 2 november 2017 is behandeld (17.R00706)

Het belang bij een Ruimtelijk Economisch Programma is groot. De regio doet het goed, is zeer aantrekkelijk zowel als vestigingsplaats voor bedrijven als om te wonen. Dit betekent dat we als regio te maken krijgen met groei in bedrijvigheid, aantal inwoners, mobiliteit en energievraag. De uitdaging voor de regio is hoe we deze groei accommoderen, met behoud of zelfs toename van kwaliteit van leven. Het vraagstuk is in die zin urgent dat de druk op de woningmarkt groot is, de bereikbaarheid stagneert en dat bedrijventerreinen snel vol raken. Daarbij komt nog dat het Rijk op korte termijn van de regio's een Regionale Energie Strategie (RES) vraagt, die inzichtelijk maakt wat de energievraag van de regio is en hoe de regio zelf op een duurzame wijze in deze energievraag gaat voorzien.

De vier analyses zijn bedoeld om een handelingsperspectief te geven aan de gezamenlijk gekozen koers: Gezond stedelijk leven. Om tot een daadkrachtige realisatie te komen van deze gezamenlijke koers is het aanbrengen van focus belangrijk. Daarom is begonnen met analyses op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid. De analyse voor energie moet nog worden aangevuld met een ruimtelijke vertaling in onze regio. Natuurontwikkeling, recreatie, gezondheid en inclusiviteit zullen eveneens in het REP worden meegenomen. Voor de nog ontbrekende bouwsteen Landschap zal in het voorjaar van 2019 een analyse worden uitgevoerd. De bestuurstafel Gezonde en Inclusieve Regio zal de regionale visie die voortvloeit uit de vier onderzoeksrapporten in samenhang te gaan beoordelen op het aspect gezondheid, en tegelijk voorstellen gaan ontwikkelen om het thema gezondheid in onze regionale visie integraal en concreet te gaan uitwerken.

Context

In de U10 regio wordt gewerkt aan een gezamenlijk doel – gezond stedelijk leven. Na de koers staat de regio nu voor de uitdaging om het Ruimtelijk Economisch Programma (REP) te gaan maken. In dit programma komt het er op aan dat we als regio keuzes gaan maken op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, energie, landschap en gezondheid. Bovendien moeten deze keuzes worden gemaakt in hun onderlinge samenhang en vervolgens worden deze keuzes uitgewerkt in gebiedsgerichte programma's en projecten. Het REP kent (minstens) drie resultaten:

1. Een integraal ruimtelijk perspectief voor de Metropoolregio Utrecht (MRU).
2. Gebiedsgerichte programma's en/of projecten en de daarbij behorende uitgangspunten, randvoorwaarden en overeenkomsten.
3. Hoofdpijnen voor een regionale uitvoeringsagenda en set aan afspraken

De vraag die nu aan de colleges voorligt is of we de vier analyses gezamenlijk als bouwstenen willen benoemen. Als daarmee is ingestemd kunnen we met de regio verder werken aan de drie bovengenoemde resultaten. Voor het REP wordt er daarom een plan van aanpak geschreven dat in januari 2019 in eerste lezing in colleges wordt besproken. Hierna kan dit plan bij de bestuurstafels van februari worden vrijgegeven voor vaststelling in colleges.

Bij de uitwerking van het ruimtelijk perspectief zullen vanzelfsprekend relevante provinciale en landelijke trajecten worden betrokken.

De voorliggende rapporten zijn ook de bouwstenen voor de afspraken die we met provincie en rijk maken in het programma U Ned, het Bestuurlijk Overleg voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO-MIRT), het Klimaatakkoord en de wonen-afspraken, alsmede voor omgevingsvisies zowel op lokaal als op provinciaal als op nationaal niveau. Daar immers zijn de bevoegdheden belegd en worden de financiële afspraken tussen de verschillende overheidslagen gemaakt.

Wat vooraf ging

Op 2 november 2017 heeft u de Ruimtelijk Economische Koers van de U10 vastgesteld. Deze Koers kenmerkt zich door de 6 gedeelde toekomstbeelden:

1. Utrecht is in 2040 de internationaal erkende regio voor life sciences, gezondheid en duurzaamheid.
2. Gemeenten in de regio zijn economisch complementair.
3. We kiezen voor een ongedeelde regio met voldoende woningen voor alle doelgroepen.
4. We groeien, met voorrang, op binnenstedelijke locaties. Dat leidt tot kwaliteit en interactie.
5. We geven voorrang aan duurzame mobiliteit.
6. Groen, landschap en cultuurhistorie leveren een onmisbare bijdrage aan de stedelijke regio

Met het omarmen van deze Koers is behoefte ontstaan aan een helder beeld van de huidige situatie en de daarbij behorende opgaven waardoor op 4 belangrijke terreinen onderzoek is uitgevoerd. Deze analyses vormen bouwstenen voor het vormgeven van een Ruimtelijk Economisch Programma (REP) die invulling moet gaan geven aan de vastgestelde Koers. Deze 4 analyses zijn meerdere malen op de desbetreffende bestuurstafels besproken. Daar is geconstateerd dat deze onderzoeken elk een helder beeld schetsen en dat ze rijp zijn om in samenhang aan de gemeenten te worden aangeboden.

Op het U10 congres op 18 juni 2018 heeft u samen met andere (nieuw) gekozen raadsleden kennis kunnen maken met de U10 samenwerking en de diverse opgaven waar de regio zich voor geplaatst weet en is de thematiek van de verschillende onderzoeken met u besproken.

Financiën:

Niet van toepassing.

Vervolg:

Vervolgtraject richting een regionaal Ruimtelijk Economisch Programma (REP)

De gemeenten is gevraagd om uiterlijk 1 april een antwoord te geven op de vraag *of het college ermee in kan stemmen dat deze vier analyses de bouwstenen gaan vormen voor het Ruimtelijk Economisch Programma van U10.*

Het college hecht eraan dit besluit aan de raad voor te leggen. De keuzes die in de REP worden gemaakt zijn immers van fundamenteel belang voor de koers die de regio Utrecht, met Woerden als onderdeel, opgaat. Bovendien is de houding van Woerden tegenover de U10 en de keuzes die regionaal worden gemaakt een onderdeel van de discussie over de regionale samenwerkingen en de strategische positie van Woerden. Een rib over opzet en proces van deze discussie wordt u volgende week ter beschikking gesteld.

Na instemming van alle U10 colleges met deze bouwstenen kunnen we met de regio verder werken aan de grote uitdagingen en kansen die er de komende decennia op ons af komen. De bouwstenen vormen belangrijke onderleggers om lastige regionale keuzes in het REP te kunnen maken. Bij het maken van deze keuzes zullen de raden vroegtijdig worden betrokken.

In het REP hopen we deze analyses door te ontwikkelen naar een integrale en samenhangend programma van projecten, die waar mogelijk door afzonderlijke gemeenten en waar nodig gezamenlijk zullen worden uitgevoerd, dan wel door onze partners in de regio (bijv. woningbouwverenigingen en energie corporaties) worden opgepakt.

Op 30 januari 2019 zijn alle raadsleden uit U10-gemeenten uitgenodigd voor een U10-Beraad(t). Dit zal gaan over de bouwstenen voor het Ruimtelijk-Economisch Programma en het vervolgproces. De informatieavond wordt gehouden in Zeist. Tijdens deze avond zullen de bestuurlijk trekkers van het Ruimtelijke-Economisch Programma de raden meenemen in de opgave waar we voor staan. Mocht u hieraan behoefte hebben, bestaat ook de mogelijkheid om Herman Geerdes, wethouder te Houten en bestuurlijk opdrachtgever van het opgaveteam Ruimtelijk Economisch Programma, uitnodigen voor nadere uitleg.

Het college wil daarom in februari, na dit U10 beraadt, hiervoor een voorstel aan u voorleggen. Hierbij krijgt u de gelegenheid om aandachtspunten mee te geven voor het vervolgproces van het REP. Het gebruik van deze rapporten als bouwstenen voor het Ruimtelijk Economisch Programma betekent overigens *geen* toezegging op politieke keuzes die in de toekomst moeten worden gemaakt. Ook wordt met het aannemen van deze vier rapporten als bouwstenen *niet* besloten deel te nemen aan de regionale energiestrategie. Dat laatste besluit volgt in het tweede kwartaal aan de hand van de startnotitie die hiervoor in de U10 wordt opgesteld.

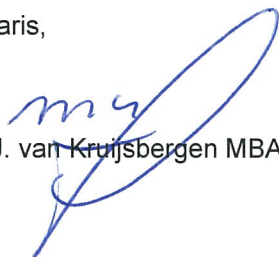
Het gefinaliseerde plan van aanpak van het REP, waarin de politieke keuzes wel worden gemaakt, zal aan u worden voorgelegd. Gedurende het opstellen van het plan van aanpak zullen wij u bij de fundamentele keuzes op de hoogte stellen.

Bijlagen:

- Korte samenvatting vier rapporten U10 19.000304
-

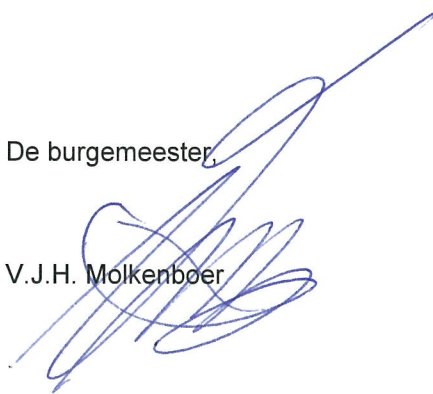
De secretaris,

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester,

V.J.H. Molkenboer

Bijlage: Korte samenvatting vier rapporten U10

Het gaat goed met Utrecht. De bevolking en het aantal huishoudens in de Utrechtse regio groeien al jaren sneller dan het landelijk gemiddelde en de economie draait op volle toeren. Ook op Europees niveau is Utrecht steevast een van de aanvoerders in ranglijsten wanneer het gaat om economische kracht en kwaliteit van leven. Dit succes is niet iedere regio gegeven en moet gekoesterd en gevierd worden.

De woningmarkt dreigt verder uit balans te raken. Het woningmarktonderzoek signaleert een disbalans tussen het groeiende aantal huishoudens en de achterblijvende plancapaciteit voor woningbouw in de provincie: er zijn onvoldoende woningbouwplannen voor het groeiend aantal bewoners. Er is becijferd dat er tot 2040 circa 104.000 nieuwe woningen bij moeten komen. Die worden natuurlijk wel meteen allemaal CO2 neutraal. De bestaande plannen voorzien in circa 67.000 woningen, maar waarschijnlijk worden niet alle bestaande plannen ook uitgevoerd. Om zeker te zijn van een gezonde woningmarkt in de regio moeten er plannen worden ontwikkeld voor nog eens circa 53.000 woningen. Regionale afstemming is daarbij nodig om het groene landschap te sparen én de leefbaarheid binnen de rode contouren te waarborgen.

Knooppuntontwikkeling verenigt opgaven van verstedelijking, mobiliteit en landschap en kan worden ingezet voor een integrale ontwikkelstrategie die de kwaliteiten van Utrecht behoudt en versterkt. Daarom gingen de provincie Utrecht, de U10 en Vereniging Deltametropool de afgelopen zomer met elkaar in gesprek en werd er een onderzoek opgestart om de huidige situatie van 42 potentiële OV-knooppunten in kaart te brengen. Met behulp van het 'vlindermodel' is de huidige ruimtelijke dynamiek gerelateerd aan de positie van een knooppunt in het OV-netwerk.

De regionale energie analyse laat zien hoeveel energie we nu verbruiken en waar de vraag voor deze energie vandaan komt, wat de verwachte groei van het energieverbruik tot 2050 is, en wat de potentie is voor energiebesparing en duurzame energieopwekking. Daarbij gaat het om de theoretisch maximum potentie op basis van de kennis en technieken van nu. Bij de berekening van het verwachte energieverbruik is al rekening gehouden met de prognoses op het gebied van woningbouw en verkeer uit bovengenoemde rapporten. De conclusie is dat in de bebouwde omgeving maximaal moet worden ingezet op isolatie en verwarming met duurzame warmte. Het rapport laat ook zien dat de verschillen tussen de gemeenten onderling groot zijn. Het potentiële overschot aan duurzame elektriciteit van de één kan het tekort van de ander dekken. Alleen bij maximaal inzetten op isolatie, maximaal gebruik van duurzame warmtebronnen en eendrachtige samenwerking bij het opwekken van duurzame elektriciteit is het in theorie mogelijk om de energievraag van de regio in 2050 ook binnen de regio te vervullen.

De economische verdiepingsslag is een macro-economische analyse, die laat zien dat de huidige werklocaties vollopen en er een substantiële vraag naar werklocaties (kantoren, bedrijven en nieuwe vormen) blijft. De studie constateert dat we als regio niet voldoende sturen op kwaliteit van werklocaties en dat onvoldoende duidelijk is waar volume toegevoegd kan worden. Het onderzoek geeft aan dat regionaal programmeren noodzakelijk is, waarbij zeker ook de vervangingsvraag m.b.t. kantoren meegenomen moet worden in de uitwerking van het Ruimtelijk Economisch Programma. Dit is ook van belang omdat het gemeenten de dringend gewenste sturingsmogelijkheden geeft op kwaliteit van werklocaties in stedelijk gebied. Tenslotte is er een verdere uitdieping van de ontwikkeling van typologie informele werklocaties nodig (winkels, zorg, kennisinstellingen).